

Erronka berriak Euskalerrriaren Adiskideen Elkarteak

Luis Mari MUJICA

EGAN aldizkaria atxikia zaión erakundeak, hau da, *Euskalerrriaren Adiskideen Elkarteak* Hondarrribian, azaroaren 29 eta 30 egunetan, asanblada orokor erabakitzailea ospatuko du, erakundearen estatu-tuen 31 eta 37 artikuluen arabera, organo nagusiak bilduz. Aipaturiko Elkartea XVIII. mendekoa dugu, eta Euskal Herrian *Eusko Ikaskuntza*, *Euskaltzaindia* edo *Unibertsitatea* baino aintzinagoa da, eta beraiekin betetzen du kutuaren alorra. historikoki, nahiz bera izan denetan aintzinakoena.

Elkarteak geraldí berezia, gogoeta sakona, egin nahi du egungo egoerak –eta etorkizunak– bidean jartzen dizkion erronka berriei erantzuna emateko asmotan. Erakunde orok, noski, eginkizun aparta bete nahi izaten du, eta XVIII. mendean justifikatua zegoena egun ere hala al dagoen aztertzearren biltzartuko da. XXI. mendean, izan ere, Euskal Herria kulturaren alor zabalean beste erakundeez ere hornitua dago, eta horrek Azkoitiko Zalduntxoek sarturiko elkarteari zein den bere ildoá eta eginbeharra birraztertzerá bultzatzen du.

Hondarrribiako jardunaldiak balore berriak, eginkizun nabarrak ikusmiratu behar ditu, eta, orobat, euskal gizartearen Xabier M. Munibe konteak eraikiriko elkarteak zein zeregin eta guneak bete behar dituen azertu, alegia, akademia modura jokatuz bere estatutu eta partaídeen eginkizunaz gogoeta egin, egungo erronkak aintzakotzat hartu, e.a. Beraz, euskal gizartearen egoera gatazkatsuak helburuak hurbilágotik haztatzerá eginbide ez-ohikoak hartzerá bultzatzen du bera. *Euskalerrriaren Adiskideen Elkartearen* segida luze eta iraupen-

tsua izan da, eta , nahiz XIX.mendean berak ere halako gainbehera jasan, berriro, Espainiako gerra zibilaren ostean, eginkizun bereziak jasotzera ailegatu zen kulturgintzaren alorrean; bere baitan, hain zuzen, EGAN aldizkari euskalduna sortu zen, eta bere inguruan kultur ekintzak, argitarazio eta jardunaldi berri anitz posibilitatu zen.

Bi mende eta erdiko iraupena ondoren egungo egoera sozial eta kulturalak erakundeari markatze ez-ohikoak , erabaki ausartak hartzea eskatzen dio. Hondarribian aztergai izanen dira, besteen artean, erakundearen bazkide-arazoak, beste erakundeekiko harremanak, belaunaldien arteko krisiak, estatutuen erreforma, euskararen presentzia elkartearen baitan, Intsaustiko Jauregiaren eraberritze-ondorengoak, delegazio berriak, Euskal Herriaren zeregina III.milurtearen aitzinean, eta abar luzea.

Elkartearen organo nagusia bi egunez Hondarribian bilduta, aipaturiko gaiez gogoeta sakona egitea derrigorrezkoa da. Aro berriek erabaki berriak eskatzen dituzte.

Beste erronken artean Europaren Elkarte Amankomunean sartzetak suposatzen dituen ezustekoak ere auzitara ekartzea eskatzen dio erakundeari. XVIII. mendea azaldu zen Azkoitiko Zalduntxoek elkartea Europako ideia aurrerakoen zale. Berak, inork baino, lehenago, ireki zizkion Euskal Herriari irrika eta helmuga berriak, eta etxeko kulturari ekintza, ate eta orientabideak iragarri zizkion. Goian aipaturiko beste erakundeek baino askoz lehenago *Adiskideen Elkartea* ohardun izan zen etxeko kultura Europa barruan egiten zenaz osatu eta eraberritu behar zela, eta, orobat, balore autoktonoak esparru unibertsalagoan kokatu behar zirela. Egun, garai hartako helburuak argiago ikusten dira, eta horrek meritua damaie Peñafloredako Kontearen asmoel hain goiz sumatu zituelako.

Gaur edozein laterriko arazoek loturak eta ondorioak dituzte aldamenekoekin; gizartean interdependentzia ukaezina da. Bestalde, gizartea azkarki aldatzen dator, eta edonongo aldaketak zerikusia du ondokoetan.

Azkoitiko Zalduntxoek Europaren eredia ez zuten inoren aurka ezarri, eta Espainia Euskal Herriaren kontrakarrean, baina Europaren baitan –oraindik nazionalismoen indarra nabarmenegia zenean– kultur ekimenak hain airoski kokatzea asmakizun egokia bilakatu zen.

Erakundearen barne arazoetara itzullita, beste erakundeek egin duten bezala, komeni da bere organigraman halako Kontseilu Zuzendaria sortzea. Elkartearen zuzendariak ez du bakarrik egon behar; batzorde aholkatzailea behar du efizientzia gehiagoz jarduteko, eta, batez ere, komenigarri da Diruzain eta Idazkari Orokor baten postuak sortzea. Idazkaritza amankomunak egungo dibergentziak gaindi ditzake, eta horrekin egoitza bat-bakarraren itzalak hiru lurraldeetan batasuna eta eraginkortasuna indartuko lituzke. Diruzain bakarrak, adibidez, batzordeen kontuetan egungo dispersioa ekidituko luke eta efikazia lekarke erakunde osoari batasun-prozesuak. Zuzendari Kontseiluak, bestalde, ekintza eta batzorde berriak sortu eta aitzinera eramateko ahalbidea ukan behar luke.

Orobat, beharrezkoa ikusten da Hondarribiko biltzarrean Elkarteko Adiskideen partaidetzan konpromezu berriak hartzea. Egun partaide anitz dago elkartean sartua, baina absentismoz joa, taiuzko konpromezurik hartu gabe Beraz, behingo konpromezuak ezin dituenak bete hobe du bere maila utzi eta beste batera igarotzea. Horrek erakundeari sinesgarritasuna ekarriko lioke eta egungo supernumerario eta bestelako lagun eta kolaboratzaileen egitekoa hobetsiko luke, benetan jarduteko asmoa dutenen eginkizuna aintzakotzat hartuz.

Bada, azkenik, beste arazoa, guretzat garrantzitsuenetakoa, alegia, Euskal Herriaren Adiskideen Elkarreak *euskarari* eman behar lioken atentzio berezia. Nahiz elkartearen fundatzailea, Xabier Maria Munibe kontea, eta gerora Julio Urkixo, Arozena, Irizar anaiak —eta EGAN-en inguruan L. Mitxelena, A. Irigarai, A. Arrue, Juan San Martin bezalako pertsonaiek luzaro eta lehiatsuki jardun euskararen alorrean— erakundeak ez bide du oraindik bere organigramara atxiki euskararen auzia, Euskal Herriaren elebitasun-egoerak suposatzen duen aldaketa bereganatuz. Gure herrian kolingualismoa ofiziala izaki, euskararen lekua oraindik murrizta da elkartean, eta hutsune hori lehenbailehen betetzea ongi legoke Azkoitiko Intsausti Jauregi berrituan kokatuko den organizazio nagusian euskarak bereziki kontatu behar luke (zehazkiago, bere organigraman *Euskal Hizkuntza eta Literaturaren Mintegia* deituriko saila sortu behar litzateke), euskarari dagokion ia oro berari egotziz. Mintegiak ardua luke, bada, edozein ekintza, jardunaldi eta bestelakoetan euskararen presentzia bermatzeko. Gure asmoa auzi hau asanbladan nabarmenki agirian ezartzea izanen da.

Bestalde, Intsausti Jauregiaren bermoldatzeak -eta Elkarteare hurrengo herriko erakunde politikoekin sinatzen ari den akordio-markoak- ahalbide berri asko emanen dizkio erakundeari bere egitekoa egungo Euskal Herriko gizartean esanguratsu eta eragilegoa gerta dadin. Ongi etorriak, bada, Hondarribiko asanbladara hurbilduko diren adiskide guztiak.